

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput IX. Idipsum amplius ostenditur ex Decreto Innocentii XI. damnantis
65. propositiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

sententia pientissimi Cardinalis Bona in principis vit. christ. p. I. §. 21. *Hoc nimirum a nobis exigit fides Christiana professa, ut omnia terrena transcendentes, vitam vivamus divinam. Ad hoc quippe apparuit gratia Salvatoris nostri omnibus hominibus, erudiens nos, ut abnegantes impietatem, & secularia desideria, sobrie, & iuste, & pie vivamus in hoc seculo, expectantes beatam spem, & adventum gloriae magni Dei, & Salvatoris nostri Jesu Christi.* Quae verba exponens Illustrissimus Castoricensis in epist. ad Clerum Amori suo poenitenti praefixa: „ Testatur (inquit) Paulus gratiam erudiantem apparuisse omnibus hominibus, non ut divitibus & potentibus molliorem salutis viam ostenderet, quam pauperibus, opificibus & plebeis; sed apparuisse omnibus hominibus qui in ipsum credunt, ut eos omnes doceret abnegare impietatem & secularia desideria, non minus dedecentia Christianos Magistratus, Principes ac Potentes, quam dedecent rusticos, opifices, reliquamque plebem. Ab omnibus etiam pari ratione requirit, ut sobrie, iuste & pie vivant in hoc saeculo. Nulli ergo Christianorum classi, nulli ordini permessa impietas; nulli licita secularia desideria; nulli concessum, ut, salva Christi gratia, aut intemperanter, aut injuste, aut impie vivant; nulli indultum, ut impietatem & secularia desideria in corde retinens, sine praesumptione a caeca temeritate, beatam spem & adventum gloriae magni Dei expectare possit.

74 Quam iuste abnegationem illam secularium omnium desideriorum, mansoriorumque amoris rerum temporalium, a discipulis suis Salvator exigit? *In dilectione mundi* (ait Leo Papa Serm. 5. de jejun. 7. mens.) *omnia sunt noxia. Ascensor* (inquit Augustinus l. 1. de lib. arb. c. 15.) *omnia peccata hoc uno genere contineri, cum quisque avertitur a divinis, verèque manentibus, & ad mutabilia atque incerta convertitur. Quae quamquam in ordine suo rectè locata sint, & suam quamdam pulchritudinem habeant, perversi tamen animi est, & inordinati, eis sequendis subjici, quibus ad nutum suum ducendis potius divino ordine ac jure prelati sunt. Istis quidem rebus, ut paulò antè dixerat, alius malè, alius bonè utitur. Sed ille malè, qui amore inhareat... ea bona sibi constituens, quibus ordinandis bonèque tractandis ipse esse utique deberet bonum. Ille autem qui rectè his utitur, ostendat quidem bona esse, sed non sibi; non enim eum bonum melioremve faciunt, sed ab eo potius sumi, & ideo non eis amore conglutinetur. Tamen omnis creatura Dei bona sit, non ideo bonum est hominis, uti lumine naturali Tullius agnovit in Parad. dicens: Potestne bonum cuiquam malo esse? aut potest quisquam in abundantia honorum ipse esse non bonus? Atqui omnia ista talia videmus, ut etiam improbi habeant, & obsint probis. Quamobrem... ego nunquam illum bona perdidisse dicam, si quis pecus, aut suppellectilem amisserit. Quid-*

quamne bonum est, quod non eum, qui possidet, meliorem faciat? Cum igitur temporalia bona verè non sint bonum hominis, amari non possunt ut bonum hominis. Non ergo propter se, sed propter id, propter quod instituta sunt, ut hominem adjuvent ad serviendum Deo, & divino impendantur obsequio. Qui ea aliter amat, in iisque velut in fine etiam negativè ultimo requiescit, quantum in ipso est, perturbat in se ordinem naturalem, quem lex aeterna conservari jubet, juxta Aug. l. 22. contra Faust. c. 28. adedque peccat, aliàs venialiter, aliàs damnabiliter.

CAPUT XIX.

Idipsum amplius ostenditur ex Decreto Innocentii XI. damnantis 65. propositiones.

75 **O**ctava quippe propositio ab Innocentio XI. damnata sic sonat: *Comedere & bibere usque ad satietatem, ob solam voluptatem, non est peccatum, modo non obsit valetudini. Quia licitè potest appetitus naturalis suis actibus frui.* Nona verò sic: *Opus conjugii, ob solam voluptatem exercitum, omni penitus caret culpa & defectu veniali.*

76 Ex quarum propositionum damnatione conficitur Ecclesiae doctrinam esse 1°. quòd peccatum sit comedere & bibere, ob solam voluptatem, etsi non obsit valetudini. 2°. quòd per consequens peccatum sit in cibo & potu intendere solam voluptatem cibi & potus, eamque propter se finaliter amare. 3°. quòd appetitus naturalis licitè non possit frui suis actibus. Neque enim solam priorem partem octavae propositionis Ecclesia damnavit, sed & posteriorem, seu rationem, ob quam priorem illius partem recentiores Casuistae tuebantur, videlicet, *quia licitè potest appetitus naturalis suis actibus frui*, id est, illos propter se amare, juxta Augustinianam fruitionis definitionem, secundum quam Casuistae illi fruitionis nomen haud dubiè acceperunt.

77 Enim-verò si rationem hanc cum subjecto damnatam noluisset Pontifex, eam à subjecto suo, seu priore propositione (cui applicatur) separatam voluisset; uti voluit in damnatione propositionis 23. *Cum fides laicè dicta ex testimonio creaturarum, similivè motivo, ad justificationem sufficiat: Deus ignorari potest invincibiliter.* Pontifex indecisiimè relinquere volens posteriorem hanc partem: *Deus ignorari potest invincibiliter*, à priori separatam voluit, solamque priorem partem in damnatione expressit.

78 Unde sic argumentor. 1°. Non licet propter se finaliter amare, nec intendere voluptatem cibi, potus, nec conjugalis concubitus. Ergo nec aliam quamcumque sensibilem voluptatem.

2°. Non licet propter se finaliter amare delectationem cibi & potus. Ergo nec ipsum cibum, potumque. Nec per consequens pe-

cuniam, honores & similia ob eandem rationem. Quemadmodum enim delectationes institutæ non sunt propter se, sed propter aliud; ita & cibus, & potus, & pecunia, & honores, &c. Et si amor sensibilis delectationis animam polluit; similiter amor cuiuscumque rei temporalis. Ut enim Augustinus lib. 6. de Musica c. 14. *Amor inferioris pulchritudinis animam polluit.*

79 3°. Appetitus naturalis licite non potest suis actibus frui. Ergo nec appetitus rationalis, seu voluntas. Quia omnis ratio, quæ probat unum, probat & alterum. Quod enim appetitus naturalis suis actibus licite non fruatur, est quia creaturæ sunt, quæ, cum propter se non sint, propter se amandæ non sunt. Quod de omni creatura verificatur. Nec est cur appetitus naturalis frui non posset actibus suis, siue eos propter se amare, si creaturæ propter se amor licitus esset. Nec tamen propterea volumus, damnatam esse propositionem, quæ dicit, licitum esse creaturæ propter se amorem; sed solum quod contrarium istius propositionis ex damnata illa propositione inferatur.

80 Sed quid de opinione eorum qui prætendunt moderatum amorem, etiam sensibilium voluptatum cibi, potus, conjugalis actus, &c. ipsi propter se inhærentem, esse licitum, solumque immoderatum esse vitium? Sic utique, adhuc post Innocentii XI. Decretum, cum Juliano Pelagianorum antesignano, opinantes vidi Recentiores nonnullos. Ita nominatim Henricus van Jerssel in Thesi Lovanii in Conventu Minorum Recollect. 16. Julii anno 1680. defensa conclus. 3. coroll. 7.

81 Respondeo quod hanc opinionem animalem, Evangelicisque regulis ac vitæ christianæ principis adversam, Augustinus in suis contra Julianum libris, depromptam conqueritur ex corruptis voluptuariorum Philosophorum Epicuri & Dinomachi promptuariis, diuque ante Augustinum Philosophus confutavit in suis ad Nicomachum Ethicis l. 3. c. 10. voluptates illas *serviles & serinas* appellans, indignas proinde, ad quas humanus appetitus propter se descenderet. Confutavit & Seneca epist. 88. eò quod temperantia voluptatibus imperat, ... nec unquam ad illas propter illas venit.

82 Et ratio est, quia inordinatum est finem, etiam negativè ultimum, ponere in eo, quod in ordine rerum non habet rationem finis, sed mediæ ad aliud ordinati. Nulla verò delectabilia, quæ in usum hominis veniunt, in ordine rerum habent rationem finis, sed mediæ ordinati ad aliquam hujus vitæ necessitatem, uti docet S. Thomas 2. 2. q. 14. a. 6. Et ideo *malum est ponere finem in delectatione ludi*, ait ibidem q. 68. a. 2. ad 1. vulgatum quippe est istud Philosophi: *Delectationes sunt propter operationes.* Quando verò quis comedit, bibit, conjugii miscetur, &c. propter annexas delectationes, operationes istæ, ordine inverso,

sunt propter delectationes. Quod est naturæ ordinem invertere.

Sed & inordinatum est, quod homo, ad majora natus, quam ad hoc ut sensuum serviat voluptatibus; naturalis suæ dignitatis ad eò obliviscatur, ut sordidis & belluinis delectationibus se per amorem subjiciat, earumque propter se amore se polluat. Quod ex præmissis facit, qui eas propter se finaliter amat & intendit. Nobiliorem utique finem, quam pecora, sibi in omnibus operationibus præfigere debet, qui paulò minus ab Angelis minoratur, ad imaginem Dei accepit esse longè nobilior cunctis pecoribus.

Et confirmatur 1°. non solum rationibus omnibus cap. 4. & 7. deductis, sed & insuper quia si voluptates cibi, potus, conjugalis actus, &c. propter se finaliter intendi possint & amari, ad eò esse possint finis amoris & intentionis nostræ; intendi & amari possint absque termino & mensura, (quod ne ipsi quidem Adversarii admittunt) cum eorum quæ appetuntur in ordine ad finem, mensura sit & terminus, secundum exigentiam finis; non verò eorum quæ appetuntur ut finis. Quia, ut Angelicus Doctor ait 2. 2. q. 27. a. 6. *appetitus finis in omnibus actibus est absque fine & termino. Non enim Medicus imponit aliquem terminum sanitati; sed facit eam perfectam quantum potest; sed medicina imponit terminum. Non enim tantum dat de medicina quantum potest, sed secundum proportionem ad sanitatem.* Quam proportionem si medicina excederet, vel ab ea deficeret, immoderata esset. Et q. 184. a. 12. *In fine non adhibetur aliqua mensura, sed solum in his quæ sunt ad finem.*

2°. Humana laus, gloria, honor, &c. eo ipso immoderate appetuntur, quo propter se, non propter aliud appetuntur. Idem ergo de voluptatibus illis dicendum. Ac per consequens reprobanda est Ethica, dicens, esse licitum operari propter moderatam delectationem cibi, potus, vel conjugalis actus. Sicut reprobanda Ethica, dicens, esse licitum operari propter moderatam humanam laudem, gloriam, honorem, &c. Cur enim illicitum sit operari propter moderatam humanam laudem, gloriam, &c. si licitum sit operari propter moderatum finem longè viliorum, animalem utique voluptatem? & si hanc, dummodò non excessivam, propter se intendere, amare, & quærere liceat; quidem & humanam laudem, gloriam, honorem, &c. Quod si licitum esset, licita esset vana gloria non excessiva, ambitio, lascivia, avaritia, &c. non excessiva. Quod sicut absque contradictione asseri nequit; ita nec illud. Sicut ergo non datur moderatus amor humanæ laudis, gloriæ, honoris, pecuniæ, &c. finaliter propter se; sic nec moderatus amor voluptatis cibi, potus, concubitus, &c. finaliter propter se. Quod autem non detur moderatus amor humanæ laudis, &c. finaliter propter se, constat ex Evangelio, in quo Christus Phariseos reprehendit, in eo quod opera sua facerent ut vide-

rentur ab hominibus, ipsorumque ambitionem non aliter depingit, nisi dicendo: *Amant primos accubitus in cenis, & primas cathedras in Synagogis, & salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi; humanaeque insuper laudis, atque honoris amorem discipulis suis inhiabet, addens: Vos autem nolite vocari Rabbi, nec vocemini Magistri.* Et Apostolus 2. Cor. 5. *Nun efficiamini inanis gloriae cupidi.* Et ad Galat. 5. *An quaro hominibus placere? Si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem.* An & ista quaeri & amari possunt moderate? At hoc est moderationem in immoderatione praetendere, & ut Tullius ait de iis qui solum immoderatas cupiditates reprehendunt, hoc est dicere, non reprehenderem *Asotus*, si non essent *Asoti*. *Isto modo ne improbos quidem, si essent boni viri... & quidem illud non nimium probo, & tamen paucior Philosophum loqui de cupiditatibus finiendis, id est, moderate satiantis. An potest cupiditas finire, id est, moderate satiare? Tollenda est, atque extrahenda radicibus, ita ut nihil propter eam fiat. Quis est enim, in quo sit cupiditas, qui recte, id est, moderate cupidus dici possit? Ergo & avarus erit, sed finit, id est, moderate; & adulter verum habebit modum, & luxuriosus eodem modo. Qualis ista Philosophia est? quae non interitum offerat pravitatis, sed sit contenta mediocritate victiorum.*

86 An post haec Adversarii dicent esse licitum amorem moderate placidum hominibus, amorem inanis gloriae moderate, amorem primorum accubitorum moderatorum in cenis? Cum hoc dicere nequeant secundum Evangelium; profecto nec dicere queunt esse licitum amorem moderate voluptatis sensuum, &c. siquidem eo ipso voluptas ista moderate non quaeritur, nec amatur, quo propter se finaliter quaeritur & amatur, ut patet à simili in amore humanae laudis, honoris, pecuniae, &c. Omnes namque fines isti inordinatè, atque adeò immoderate intenduntur & amantur, uti docet Augustinus serm. 234. de temp. c. 5. dicens: *Iste finis est reprehensibilis, atque culpabilis, usque ad hominum laudem velle benefacere, nihil amplius inde querere.* Unde in Psalmum 80. peccati arguit eos qui *rebus infirmitati concessis inherent aliquantulum dilectione.* Et S. Fulgentius epist. 1. de conjugali debito, posteaquam c. 1. dixit: *Culpabilis usus conjugii, non in conjugali concubitu, sed in concumbentium reperietur excessu; neque in commixtione maris & feminae, sed ex immoderatione libidinis culpam trahit coitus conjugalis.* Et cap. 3. *Huius igitur conjugalis potestatis inculpabilis est usus, officio gignendi divinius attributus, si iustitia terminum transgredi libidinosus non permittatur excessus: Ibidem consequenter exponens in quo consistat iste excessus, & immoderatio libidinis, iustitiae terminum transgrediens, sic ait: Iustitia vero utendi conjugio haec est, ut non explenda libidinis, sed substituenda prolis obvenit sibi conjuges, congruo tempore miscean-*

tur. Excessus proinde & immoderatio libidinis non solum invenitur dum libido seu voluptas nimis magna illo in actu quaeritur & intenditur; sed dum actus ille ob libidinem, seu carnis voluptatem, non ob prolis generationem exercetur. Hoc est quod perpicue declarat verbis sequentibus: *Sed quia sine libidine in corpore mortis huius proles humana non feritur, non eam affectant conjugia casta, sed tolerant, eique imponit nuptialis honestas modum...* Sic ergo quaeri debet ex nuptiis fructus; ut cohibendus sit lubrica libidinis excessus. Quomodo hoc? non propter libidinem, sed propter prolem, utendo conjugio: *Quocirca si conjugalis usus eatenus temperetur, ut non assuanti libidini animus serviat (eam propter se intendendo) sed proventum nasciturae prolis attendat, & cum nata fuerit, diluendam celerius spiritali generatione non negligat, non deputatur fidelibus coniugibus ad peccatum carnis indulta commixtio...* Conjugatus ergo... si thori fidem non deserat, sed in uxore sua naturali dumtaxat usu aliquantulum intemperatus accedat (audi jam, in quo intemperantiam istam excessumque constituat) non solum scilicet generationem querens, sed aliquando libidini carnis obediens, ipsam propter seipsam affectando; hoc equidem sine culpa non facit. Etc. 4. Ergo... maculam... contrahit infirmitas carnis... quisquis non sola generatione, sed etiam propter fragilitatem carnis sua miscetur uxori. Quid clarius? Unde c. 9. concludit: *Ut omnia vestra honeste fiant in redditione conjugalis debiti, sic infirmitatem carnis usus excipiat conjugalis, ut non caro, multo minus animus libidini serviat, sed... subserviente verecundia, dum se ad opus fecunditatis animus fidelis inclinat, modestiam simul naturalis honestatis Deo adjuvante custodiat.*

87 Haec plusquam satis ad confutandam animum illam opinionem, satis confutatam damnatione 8. & 9. propositionis. Quorum profecto Authores non dixerunt esse licitum comedere, bibere, conjugio uti, propter immoderatam, seu excessivam voluptatem (imò ne Julianus quidem Pelagianus id unquam dixit) sed propter moderatam, ut ipsi putabant & exprimebant. Eorum nihilominus opinionem Innocentius XI. seu Ecclesia per ipsum condemnavit.

CAPUT X.

Satis sit objectionibus praetendentium, licitum esse operari propter voluptatem; etiam sensibilibus.

88 **O**bjicies 1°. Si licitum non esset operari propter moderatam voluptatem, frustra darentur virtutes morales; utpote quarum officium est medium in passionibus ponere, excessivas refranando, moderatas admittendo.

Respondeo negando sequelam. Neque enim medium in passionibus ponit, qui voluptates